2026/1448

29.6.2026

# NÕUKOGU OTSUS (ÜVJP) 2026/1448,

## 26. juuni 2026,

## millega toetatakse Ukrainas laskemoonaga seotud ohutusriskide vähendamise projekti

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 28 lõiget 1 ja artikli 31 lõiget 1,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu võttis 19. novembril 2018 vastu ebaseaduslike tulirelvade ning väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona vastast võitlust käsitleva ELi strateegia. Muu hulgas võttis liit kohustuse edendada uute tehnoloogiate kasutuselevõttu väike- ja kergrelvade varude tõhusamaks haldamiseks ning jätkata ÜRO väike- ja kergrelvade tegevuskava rakendamiseks koostöö tegemist ja abi osutamist, sealhulgas väike- ja kergrelvade ning laskemoona varude haldamise vallas.

(2) ÜRO Peaassamblee võttis 4. detsembril 2023 vastu tavalaskemoona haldamist kogu olelusringi kestel käsitleva ülemaailmse raamistiku (edaspidi „ülemaailmne raamistik“), mis on vabatahtlik koostööraamistik ja sisaldab poliitilisi kohustusi tugevdada ja edendada olemasolevaid algatusi tavalaskemoona kogu olelusringi jooksul haldamise valdkonnas ning kõrvaldada selles esinevad lüngad. Ülemaailmse raamistiku 5. eesmärgi raames julgustatakse riike looma tehnilist suutlikkust, et teha piisavat, süstemaatilist ja jätkusuutlikku järelevalvet tavalaskemoona varude üle riiklikes varudes, kui see on asjakohane ja kooskõlas riigisisese õigusega, sealhulgas rahvusvahelise koostöö ja abi pakkumise ja vastuvõtmise kaudu.

(3) Nõukogu kiitis 14. aprillil 2025 heaks järeldused relvaekspordi kontrolli kohta, milles ta tegi tavarelvastuse ekspordi töörühmale (COARM) ülesandeks toetada asjakohasel juhul kolmandate riikide suutlikkuse suurendamist seoses relvade ja laskemoona varude haldamisega.

(4) Ukraina võõrandamatu enesekaitseõiguse kasutamine Venemaa agressioonisõja vastu alates 24. veebruarist 2022 on hõlmanud märkimisväärsete tavalaskemoona varude soetamist ja haldamist, mis on põhjustanud tõsiseid ohutusriske ja probleeme.

(5) Liidu meetmeid massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise valdkonnas tuleks rakendada nii, nagu on asjakohane, et vähendada inimkannatusi ja edendada Ukraina rahva turvalisust seoses Ukraina enesekaitsega Venemaa agressioonisõja vastu ning leevendada sõjaga seotud negatiivseid tagajärgi.

(6) Seetõttu on asjakohane, et liit toetab rahastusega projekti, mille eesmärk on vähendada laskemoona ohutusega seotud riske Ukrainas,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

*Artikkel 1*

1. Liit toetab Ukrainas laskemoonaga seotud ohutusriskide vähendamise projekti (edaspidi „projekt“).

2. Projekti eesmärk on vähendada Ukrainas laskemoonaga seotud ohutusriske seeläbi, et määratakse kindlaks Ukraina ametiasutuste laskemoona järelevalve alase tehnilise suutlikkuse nõuded ning sellest lähtuvalt hangitakse ja antakse üle katseseadmeid ning korraldatakse seonduvat koolitust. Projekt aitab ära hoida laskemoonaga seotud õnnetusi ja ootamatuid plahvatusi, parandada personali kaitset ja suurendada tsiviiljulgeolekut.

3. Projekti üksikasjalik kirjeldus on esitatud käesoleva otsuse lisas.

*Artikkel 2*

1. Käesoleva otsuse rakendamise eest vastutab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“).

2. Projekti tehnilise elluviimisega tegelevad Genfis asuv Rahvusvaheline Humanitaardemineerimise Keskus (GICHD) ja organisatsioon ITF Enchancing Human Security (ITF).

3. GICHD ja ITF täidavad oma ülesandeid kõrge esindaja vastutusel. Sel eesmärgil sõlmib kõrge esindaja GICHD ja ITFiga vajalikud kokkulepped.

*Artikkel 3*

1. Lähtesumma liidu rahastatava projekti elluviimiseks (edaspidi „kulutused“) on 1 996 834 eurot.

2. Kulutusi hallatakse vastavalt liidu eelarve suhtes kohaldatavatele menetlustele ja normidele.

3. Järelevalvet lõikes 1 osutatud lähtesumma nõuetekohase haldamise üle teeb komisjon. Sel eesmärgil sõlmib komisjon GICHD ja ITFiga vajalikud lepingud. Nendes lepingutes määratakse kindlaks, et GICHD ja ITF tagavad liidu rahastuse nähtavuse vastavalt selle kontekstile ja suurusele.

4. Komisjon püüab sõlmida lõikes 3 osutatud lepingud niipea kui võimalik pärast käesoleva otsuse jõustumist. Komisjon teavitab nõukogu kõigist selle protsessi käigus esile kerkivatest probleemidest ning teatab nõukogule lepingu sõlmimise kuupäeva.

*Artikkel 4*

1. Kõrge esindaja annab nõukogule käesoleva otsuse rakendamisest aru iga kuue kuu järel GICHD ja ITFi koostatavate aruannete alusel.

2. Komisjon annab nõukogule aru projekti finantsaspektide kohta.

*Artikkel 5*

1. Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

2. Käesolev otsus kaotab kehtivuse 36 kuu möödumisel artikli 3 lõikes 3 osutatud lepingute sõlmimisest või kuue kuu möödumisel käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast, kui selle aja jooksul ei ole üht neist lepingutest sõlmitud.

Luxembourg, 26. juuni 2026

*Nõukogu nimel*

*eesistuja*

M. DAMIANOS

*LISA*

**PROJEKTIDOKUMENT**

**Laskemoonaga seotud ohutusriskide vähendamine Ukrainas**

1. **Taust ja kontekst**

Ukraina on riigi tavalaskemoona varudega seoses seisnud ohutuse ja julgeoleku vallas silmitsi märkimisväärsete riskide ja probleemidega. Pärast Venemaa täiemahulise Ukraina-vastase agressioonisõja algust 2022. aasta veebruaris on need veelgi süvenenud.

Kõnealuste probleemide tulemusena on toimunud arvukalt plahvatusi, mis ei ole tingitud üksnes vaenlase rünnakutest ja laskemoonataristu sabotaažist, vaid ka kontrollimata või ebastabiilse laskemoona transpordist, ladustamisest, käitlemisest ja kõrvaldamisest Ukraina relvajõudude ja õiguskaitseasutuste poolt. Kuigi Ukraina ametiasutused on rakendanud ennetusmeetmeid, et suurendada ohutust ja vähendada riske, mis kaasnevad personalile ja tsiviilelanikkonnale, taristule ja keskkonnale, muu hulgas laskemoona ladustamisaladel ja nende ümbruses, on vaja võtta täiendavaid meetmeid.

Sellega seoses on laskemoonajärelevalve valdkonnas kiiresti tarvis tehnilist abi, et toetada Ukraina ametiasutusi laskemoonaga seotud ohutusriskide maandamisel. Laskemoona tõhus järelevalve on laskemoona ohutuse juhtimise nurgakivi, mis võimaldab varakult avastada degradeerumist, defekte ja sellest tulenevaid ohtlikke transpordi-, ladustamis- või käitlemistingimusi. Praegune laskemoonajärelevalve suutlikkus Ukrainas on surve all järgmistel põhjustel:

— laskemoona liikide, kaliibrite, vanuserühmade ja tootmisstandardite suur hulk ja mitmekesisus;

— koolitatud laskemoonajärelevalve personali piiratud kättesaadavus;

— süstemaatiliseks inspekteerimiseks, järelevalveks, katsetamiseks ja olelusringi haldamiseks mõeldud taristu ebapiisavus või sõjast kahjustatus;

— lüngad seoses tehnilise varustusega, standardmenetlustega, dokumentatsiooniga ja andmehaldusega võrreldes rahvusvaheliste heade tavade ja standarditega;

— laskemoona suurenenud kokkupuude ebasoodsate keskkonna- ja ladustamistingimustega.

Lisaks vahetute laskemoonaga seotud ohutusriskide käsitlemisele konflikti ajal on suurem laskemoonajärelevalve suutlikkus kriitilise tähtsusega alustala Ukraina konfliktijärgseks taastumiseks ja stabiliseerimiseks, sealhulgas üleminekuks sõjaaja sõjaliselt positsioonilt rahuaja omale. Suured laskemoonakogused nõuavad süstemaatilist kontrolli ja riskipõhist haldamist, et võimaldada ohutut ladustamist, transporti ja kõrvaldamist. Varajane investeerimine kestlikku riiklikku järelevalvesuutlikkusse vähendab seega pikaajalist humanitaar-, keskkonna- ja finantskoormust, mis on seotud laskemoona kontrollimatu degradeerumise ja ootamatute plahvatustega konfliktijärgsetes oludes. Ilma suurema järelevalvesuutlikkuseta jääb laskemoonaga seotud õnnetuste ja ootamatute plahvatuste tõenäosus suureks ning sellel võivad olla katastroofilised tagajärjed nii riigi ametiasutustele kui ka tsiviilelanikkonnale.

Sellega seoses taotlesid Ukraina ametiasutused 2025. aasta suvel ELilt tehnilist abi, et toetada laskemoona ohutuse kontrollimist kogu selle olelusringi jooksul, keskendudes eelkõige laskemoonajärelevalve alasele koolitamise ja varustamise programmile. Seda taotlust korrati 13.–14. novembril 2025 Šveitsis Genfis GICHD korraldatud seminaril, mille teemaks oli laskemoona ohutuse juhtimise alase rahvusvahelise koolitus- ja koostööplatvormi loomine, et toetada Ukraina konfliktijärgseid viivitamatuid jõupingutusi riskide vähendamiseks.

Taotletud meede on kooskõlas ELi väike- ja kergrelvade ning laiema, massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise poliitikaga, kuna toetab laskemoona ohutu ja turvalise ladustamise ja käitlemise suutlikkuse suurendamist, eeskätt partnerriikides, misläbi loob võimaluse anda sihipärast toetust, mis ei ole mõeldud surmava jõu kasutamiseks, kooskõlas ELi pühendumusega rahule, stabiilsusele ja riskide vähendamisele.

Lisaks on abitaotlus kooskõlas ELi toetatava ülemaailmse raamistikuga, mis käsitleb tavalaskemoona haldamist kogu olelusringi kestel, kuna selle taotluse eesmärk on võimaldada veelgi vähendada Ukraina riigi tavalaskemoona varudest tulenevaid ohutusriske järgmistel viisidel:

— asjaomaste riigi ametiasutuste suutlikkuse kestlikkuse prioriseerimine tavalaskemoona kogu olelusringi jooksul haldamise valdkonnas;

— riigi varudes sisalduva tavalaskemoona piisava, süstemaatilise ja kestliku järelevalve poole püüdlemine ning

— riigi tavalaskemoona varude haldamiseks asjakohaste riskivähendusprotsesside kasutamine.

Kuna kõnealuse meetmega edendatakse vastutustundliku laskemoonahalduse tavasid, peaks see aitama kaasa ka laiemale piirkondlikule ohutusele, seeläbi et vähendatakse ootamatute plahvatuste, keskkonnasaaste ja laskemoona kontrollimatu degradeerumisega seotud piiriüleste mõjude ohtu. Sedasi toetab see pikemaajalist stabiilsust ning kajastab rahvusvaheliselt tunnustatud ennetavaid ja riskivähenduse lähenemisviise kooskõlas ELi ennetava julgeolekualase lähenemisviisiga.

Lisaks toetab selline lähenemisviis ELi ja Ukraina koostööd massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise valdkonnas, sealhulgas Ukraina ametiasutuste suutlikkuse suurendamist partnerluste kaudu rahvusvaheliste organisatsioonidega ja mitmepoolsetel foorumitel ning nende täiendavate jõupingutuste kaudu.

## 2. **Üldine eesmärk**

Vähendada Ukrainas laskemoonaga seotud ohutusriske seekaudu, et suurendatakse riigi laskemoonajärelevalve suutlikkust, aidatakse ära hoida laskemoonaga seotud õnnetusi ja ootamatuid plahvatusi, parandatakse personali kaitset ja suurendatakse tsiviiljulgeolekut.

## 3. **Meetme kirjeldus**

### 3.1. **Ukraina ametiasutuste laskemoonajärelevalve tehnilise suutlikkuse nõuete kindlaksmääramine**

#### 3.1.1. **Tulemus 1**

Kinnitatud ja tähtsusjärjekorda seatud tehnilise suutlikkuse nõuded Ukraina ametiasutuste poolt tõhusaks laskemoonajärelevalve tegemiseks kooskõlas laskemoonaga seotud ohutusriskide vähendamise kontseptsioonide ja rahvusvaheliste standarditega, mis annab selge ja kokkulepitud aluse sihipäraseks suutlikkuse suurendamiseks ja tehnilise abi osutamiseks.

#### 3.1.2. **Kirjeldus**

Tulemuse 1 alusel ette nähtud meetme tulemusena jõuavad asjaomased Ukraina ametiasutused tõenditel põhinevale ühisele arusaamale tehnilisest suutlikkusest, mis on nõutav süstemaatilise, kestliku ja riskiteadliku laskemoonajärelevalve tegemiseks kogu laskemoona olelusringi jooksul. See saavutatakse struktureeritud tehniliste hindamiste, toetava nõustamise ja riiklike sidusrühmade kaasamise kaudu. Kinnitatud suutlikkusnõuded hõlmavad muu hulgas taristut ja varustust, tehnilisi protsesse ja menetlusi, inimressursse ja pädevust ning teabehaldust.

#### 3.1.3. **Oodatavad väljundid**

Väljund 1: tehnilises aruandes esitatud kinnitatud ülevaade laskemoonajärelevalve suutlikkuse praegusest tasemest ja lünkadest.

Väljund 2: tehnilises aruandes esitatud tehnilise suutlikkuse nõuete ja kinnitatud vajaduste tähtsuse järjekorras loetelu, mis hõlmab tulemuse 2 saavutamiseks vajalikku varustust ja koolitamist ning mille on heaks kiitnud asjaomased riiklikud asutused. Loetelu sisaldab nõudeid ja vajadusi, mis tuleb täita käesoleva projekti raames antava ELi rahastuse raames, kuid selles tuleks loetleda tähtsuse järjekorras ka nõuded ja vajadused, mida soovitatakse rahastada täiendavate rahaliste vahendite leidmise korral. Loetelu kinnitab COARM.

Väljund 3: asjaomaste riigi ametiasutuste laskemoona ohutuse tagamise reeglites sisalduvate laskemoonajärelevalvega seotud sätete viimine vastavusse rahvusvaheliselt tunnustatud heade tavade ja standarditega.

#### 3.1.4. **Eeldatavad tegevused**

Väljundiga 1 seotud tegevused.

1. Teabe läbivaatamine ja metoodika väljatöötamine.

2. Veebipõhised ja riigisisesed konsultatsioonid sidusrühmadega, kohapealne hindamine ja valideerimiskoosolek.

3. Dokumentide analüüs ja aruande koostamine.

Väljundiga 2 seotud tegevused.

1. Hindamistulemuste läbivaatamine ja tuvastatud lünkade kaardistamine, mis puudutab rahvusvaheliselt tunnustatud häid tavasid ja standardeid.

2. Veebipõhised ja riigisisesed konsultatsioonid sidusrühmadega ning prioriteetide kinnitamise koosolek Ukraina ametiasutustega.

3. Dokumentide analüüs, aruande koostamine ja aruande esitamine COARMi poolt kinnitamiseks.

Väljundiga 3 seotud tegevused.

1. Riigisiseste laskemoona ohutuse tagamise reeglite kavandatud ajakohastatud versiooni koostamine, mille raames lisatakse reeglitesse laskemoonajärelevalvet käsitlevad sätted, mis on kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud standardite ja heade tavadega.

2. Riigi ametiasutuste nõustamine laskemoona ohutuse tagamise reeglite sisemisel ja välisel valideerimisel ning lõplikul õiguslikul läbivaatamisel, sealhulgas laskemoonajärelevalve vallas.

3. Kavandatud sätete läbivaatamine tagasiside põhjal ja Ukraina pädevate asutuste poolt ametliku vastavusse viimise / heakskiitmise toetamine.

3.2. **Ukraina ametiasutuste laskemoonajärelevalve tehnilise suutlikkuse arendamine**

3.2.1. **Tulemus 2**

Riigi laskemoonajärelevalve tegemise tehnilise suutlikkuse paranemine tänu struktureeritud varustamise ja koolitamise programmile, mis võimaldab asjaomastel Ukraina ametiasutustel teha süstemaatilist, turvalist ja riskiteadlikku laskemoonajärelevalvet kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud heade tavade ja standarditega.

3.2.2. **Kirjeldus**

Tulemuse 2 alusel ette nähtud meetme tulemusena suurendatakse kinnitatud ja tähtsusjärjekorda seatud tehnilise suutlikkuse nõuetele ja kinnitatud vajadustele tuginedes operatsioonilist laskemoonajärelevalve suutlikkust seeläbi, et pakutakse muud liiki kui surmava jõu kasutamiseks mõeldud järelevalvevarustust, sihipäraseid tehnilisi koolitusi ja nõu varustuse kasutamise kohta ning nõustamisteenuseid seoses koolituste ja varustuse operatsioonilise integreerimisega laskemoonajärelevalve alastesse tegevustesse. Järelevalvevarustust kasutatakse laskemoona termodünaamiliseks ning keemiliseks, mehaaniliseks, optiliseks ja elektriliseks katsetamiseks, kusjuures eelistatakse EList pärit varustust. Esmajärjekorras pakutakse mobiilset varustust, et tagada tegevuse raames paindlikkus ja ellujäämus ning võimaldada vajaduse korral integreeritud kontrolle seadmete funktsionaalsete rühmadega. Selle tulemusega tagatakse, et abi on vajaduspõhine, proportsionaalne ja sidus ning samal ajal otseselt kõrvaldatakse kindlaks tehtud lüngad ja välditakse dubleerimist muude algatustega.

3.2.3. **Oodatavad väljundid**

Väljund 1: COARMi kinnitatud loetelus sisalduv varustus, mis on mõeldud laskemoonajärelevalve tegemiseks, on hangitud ja tarnitud Ukraina ametiasutustele.

Väljund 2: laskemoonajärelevalve personal on õpetatud välja kasutama hangitud varustust Ukraina asjakohaste laskemoonajärelevalve meetodite ja töökordade alusel, mis on kooskõlas rahvusvaheliste heade tavade ja standarditega.

3.2.4. **Eeldatavad tegevused**

Väljundiga 1 seotud tegevused.

1. Kogu loetellu kantud laskemoonajärelevalve varustuse hankimine vastavalt heakskiidetud spetsifikatsioonidele.

2. Varustuse transportimine, tollivormistus ja riigisisene laialijaotamine.

3. Varustuse üleandmine ja kasutamise kontrollimine.

Väljundiga 2 seotud tegevused.

1. Koolitusnõuete ja koolitusprogrammi kinnitamine, võttes arvesse antud varustust.

2. Varustuse kasutamise õppe korraldamine ja läbiviimine.

3. Juhendamise ja töökohal tehnilise toe pakkumine varustuse integreerimiseks operatsioonilisse järelevalvetegevusse.

4. **Kasusaajad**

Meetmest kasusaajad on otseselt Ukraina ametiasutused, volitatud laskemoona hoidjad ja laskemoona ohutust reguleerivad asutused ning kaudselt tsiviilisikud, kes elavad laskemoona ladustamisalade ja transporditeede läheduses.

5. **Kestlikkus**

Kestlikkus on projekti puhul tagatud, kuna sellega institutsionaliseeritakse laskemoonajärelevalve riikliku ohutusfunktsioonina standardmenetluste, vastupidava varustuse ja olemasolevatesse struktuuridesse integreeritud koolitatud personali kaudu, tagades järjepidevuse konfliktitingimustes ja asjakohasuse konfliktijärgse taastumise seisukohast. Tehniline vastupanuvõime, kulutõhus varustus, detsentraliseeritud kasutuselevõtt ja täielik riigi isevastutus võimaldavad pikaajalist riskide vähendamist, õnnetuste ennetamist ja laskemoona rahvusvaheliste ohutusstandardite järgimist ilma jätkuva välissõltuvuseta.

6. **Rakendamiskord**

Meedet rakendavad ühiselt ja koordineeritult GICHD ja ITF Enhancing Human Security, kusjuures kummalegi spetsialiseerunud rakendusüksusele tehakse ülesandeks ühe kindlaksmääratud tulemuse saavutamine kooskõlas nende vastavate volituste, eksperditeadmiste ja suhteliste eelistega. GICHD viib ellu 1. tulemuse alla kuuluvad tegevused, sealhulgas koostab 2. tulemuse jaoks varustuse ja koolituste loetelu, samas kui ITF viib ellu 2. tulemuse alla kuuluvad tegevused.

Tegevusi koordineeritakse tihedalt asjaomaste Ukraina ametiasutustega, et tagada riigi isevastutus, asjakohasus ja kestlikkus.